

Emilia Ponkala

KUVITUSKUVAN VALOKUVAAMINEN TERVEYSJULKAISUIHIN

Tilan ja valaisun haasteet

KUVITUSKUVAN VALOKUVAAMINEN TERVEYSJULKAISUIHIN

Tilan ja valaisun haasteet

Emilia Ponkala
Opinnäytetyö
Syksy2012
Viestinnän koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma, kuvallinen viestintä

Tekijä: Emilia Ponkala

Opinnäytetyön nimi: Kuvituksen valokuvaaminen terveysjulkaisuihin. Tilan ja valaisun haasteet.

Työn ohjaaja: Heikki Timonen

Työn valmistuslukukausi ja -vuosi: Syksy 2012

Sivumäärä: 33

Tämän tutkielman päämäärä on valottaa valokuvan valaisuun liittyviä ongelmia. Tarkoituksena on antaa lukijalle ratkaisumalli valaisunhallintaan, jota voi soveltaa tilanteen mukaan. Vaikka tässä tutkielmassa on tarkasteltu aihetta terveydenhuollon tilojen kautta, menetelmää voi soveltaa myös muihin tiloihin. Teoreettiseksi taustamateriaaliksi olen valinnut valaisun kannalta tärkeitä seikkoja, joita olen soveltanut kuvatessani. Sivuan tutkielmassa myös riittävän kuvauskaluston vaatimuksia, sopimusten tekoa, valokuvaajan oikeuksia ja lapsen kuvaamiseen liittyviä ohjeistuksia.

Opinnäytetyöni produktio-osuudessa valokuvasin neutraalia kuvituskuvaa terveydenhuollon tiloista ja henkilökunnasta. Tein työn, koska halusin syventää omaa ammatillista osaamista valokuvauksessa ja valaisussa. Teoreettinen viitekehys perustuu värilämpötilan, valkotasapainon ja valaisunhallintaan sekä salaman käyttöön. Lisäksi keräsin aineistoa seuraamalla oululaisen valokuvaajan kuvausmenetelmiä ja valaisuratkaisuja.

Tavoitteenani oli löytää ratkaisu luonnollisten ja raikkaiden valokuvien valaisuun. Itse tekniikan osalta suurin oivallus oli, että kameran asetukset on syytä säätää ensin vallitsevan valon mukaan, minkä jälkeen voi lisätä salaman hajottiminen yksi kerrallaan tuomaan lisävaloa. Tällä menetelmällä kuviin saa hyödynnettyä vallitsevan valon ja salamavalon sulautuu kauniisti kuviin. Valkoisia pintoja kuvatessa salamavalon on syytä siirtää riittävän kauas pinnasta ja tarkistaa vielä histogrammista oikea valotus. Tällä menetelmällä sekavalaisun aiheuttamat sävyerot tasoittuvat kuvissa.

Aihe oli äärettömän mielenkiintoinen ja pohdittavaa riittäisi vielä laajemmin. Olisin halunnut perehtyä valaisuun vielä syvemmin. Valkoisen pinnan muotojen kuvaaminen vaatisi vielä jatkotutkimusta. Aiheen tutkimista voisi jatkaa myös pohtimalla terveysaiheisen valokuvan olemusta ja käyttötarkoituksia.

Asiasanat: valokuvaus, valaisu, valo, studiosalama

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Communication, Option of Visual Communication

Author: Emilia Ponkala

Title of thesis: Photographing Illustration for Health Publications. Location and lighting challenges.

Supervisor: Heikki Timonen

Term and year when thesis was submitted: Autumn 2012

Number of pages: 33

The purpose of this study was to enlighten the lighting challenges in photography. The meaning was to give the reader a solution for lighting a photograph on a location. The lighting solution is adaptable depending on the situation. Even though in this study the subject has been examined through health care locations, the results can be adapted to other locations as well. The theoretical material is based on important lighting matters used during the production of the thesis. The following matters were also included in the study: the demands of sufficient photography equipment, dealing with contracts, the photographer's rights and advice on photographing children.

In the thesis production I photographed neutral illustrations at health care locations and personnel. My personal aim of the thesis was to learn more about photographing and lighting. The theoretical framework is based on a mastery of color temperature, white balance, lighting control and use of lightning. I also collected material by observing the photographing and lighting methods of a photographer.

The aim was to find a solution for natural lighting. The most important realization was to adjust the camera first for ambient light and then add flashes one by one. Ambient light benefits can be used with this solution and flash light blends in nicely. While photographing white surfaces the lightning has to be far enough from the surface. Histogram can be used to check the right lighting. With this method different light hues caused by mixed lighting are evened.

The subject of the thesis was extremely interesting and there would also be other perspectives related to the topic to be studied, for example, a deeper view on lighting and photographing white surface. It would be of interest to study the essence and usage of health care images in more detail in a future study.

Keywords: photography, lighting, light, studio lightning

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT	4
1 JOHDANTO	6
2 VALAISUNHALLINTA	8
2.1 Väriämpötila.....	9
2.2 Valkotasapaino	10
2.3 Histogrammi valotuksen tarkistamiseen.....	12
2.4 Salamän käyttö.....	14
2.5 Loisteputki- ja sekavalaisuus	15
2.6 Valaisuanalyysi	17
3 ENNEN VALOKUVAUSTA SELVITETTÄVÄÄ	19
3.1 Valokuvaajan oikeudet.....	19
3.2 Lapsen valokuvaaminen	20
3.3 Sopimukset.....	21
4 PROBLEMATIIKKA KUVATTAESSA TERVEYDENHUOLLON TILOISSA	22
4.1 Vallitsevan valon hyödyntäminen ja salamalla valaisu	22
4.2 Sekavalaisuuden ongelmat.....	23
4.3 Käsisalama vai ulkoinen salama.....	25
4.4 Tilojen asettamat erityishaasteet.....	27
4.5 Riittävä kuvauskalusto	28
5 POHDINTA	30
LÄHTEET	33

1 JOHDANTO

Lähtökohtana tutkielmalleni on terveydenhuollon tiloissa valokuvaamiseen liittyvä problematiikka ja valaisunhallinta. Opinnäytetyöni produktio-osuudessa valokuvasin neutraalia kuvituskuvaa terveydenhuollon henkilökunnasta ja tiloista yritykselle. Produktion aikana kohtasin erilaisia ongelmia ja huomasin, että aiheesta riittää pohdittavaa laajemminkin. Tässä tutkielmassa keskityn valaistukseen ja sen aiheuttamiin ongelmiin valokuvauksessa.

Kuvituskuvia kuvatessani hain luonnollista ja raikasta valaisua ja vältin tummia varjoja. Käytin joko yhtä tai kahta studiosalamaa kuvatessani. Koin vaikeaksi saada valaisun näyttämään luonnolliselta, ilman teräviä varjoja ja valkoisten pintojen puhki palamista. Tutkielmassani palaan näihin valaisun ongelmiin ja haen ratkaisua niihin.

Useissa kuvauskohteissa sekavalaistus on vallitseva valo. Katossa voi olla loisteputket ja hehkulamppuja joiden lisäksi ikkunasta tulee vielä päivänvaloa tilaan. Tällainen sekavalaistus on ongelmallista valokuvissa, sillä värilämpötilojen erot aiheuttavat sävyeroja kuvaan. Loisteputkien valo saa lisäksi aikaan vihertävän kajon kuviin, mikä ei yleensä ole toivottu lopputulos. Valkotasapainon korjaamiseen jälkikäteen kuluu paljon aikaa, minkä vuoksi se kannattaisi jo säätää kuvaustilanteessa kohdalleen. Tutkielmassa haen vastausta siihen, miten sekavalaistus aiheuttamat värierot saa tasattua valokuvaan jo kuvaushetkellä, sillä aihe on kiinnostanut jo pitkään.

Terveydenhuollon tiloissa kuvaamisen haasteeksi muodostui suurten valkoisten pintojen kuvaaminen ilman väri-informaation menettämistä tai toisaalta tunkkaista sävyä. Isoissa tiloissa kuvaamisen haaste oli loisteputkivalaistus ja sen vihertävä sävy kuvissa, kun koko tilaa ei ollut mahdollista valaista salamavaloa käyttäen. Palaan tähän ongelmaan myöhemmin tutkielmassa.

Sivuan tutkielmassani riittävän kuvauskaluston vaatimuksia, sopimusten tekoa, kuvaajan oikeuksia ja lapsen valokuvaamiseen liittyviä ohjeistuksia, sillä näihin kysymyksiin valokuvaajat törmäävät usein. Tutkielmassa ei kuitenkaan syvennyttä näihin aiheisiin, vaan ne ovat mukana koska törmäsin samoihin kysymyksiin tehdessäni produktiota.

Tutkielma pohjautuu omaan kokemukseeni valokuvaamisesta useamman vuoden ajalta, alan kirjallisuuteen ja produktion aikana tekemiini havaintoihini valokuvatessani eri kohteissa. Lisäksi olen kerännyt aineistoa tutkielmaan avustamalla oululaista jo pitkään alalla toiminutta Marjo Väisästä kuvaustilanteissa ja kuva-analyysin kautta. Aihe tutkielmalle ja produktiolle valikoitui pitkäaikaisen kiinnostuksen ja urahaaveiden mukaisesti. Tutkielman ja produktion aikana olen saanut todeta omaa ammatillista kasvua. Valokuvaaminen on matka, jossa voi aina oppia uutta ja kehittää itseään.

2 VALAISUNHALLINTA

Oikeanlainen valaisu on kuvan onnistumisen kannalta yksi merkittävimmistä tekijöistä, sillä valokuva syntyy valosta. Kameran kennolle tulevan valon määrään voidaan vaikuttaa säätämällä kennon herkkyyttä, suljinaikaa ja himmennintä. Nykyisillä digitaalisilla kameroilla voidaan hallita hyvin tarkasti valon määrää ja sävyjä. Jälkikäsitellyssä valon värin voi vielä muuttaa halutunlaiseksi. (Freeman 2005, 9.)

Suljinajalla ja himmentimellä voidaan vaikuttaa kuvan lopputulokseen. Niitä säätämällä voidaan hallita liikkeen pysäyttämistä ja kuvan syvyysterävyyttä. Suurella aukolla kuvatessa syvyysterävyys on pieni. Valotusajan säädöllä voidaan valita halutaanko kuvaan liike-epäterävyyttä vai ei. (Freeman 2005, 9.) Koin lyhyen syvyysterävyuden käytön hyödylliseksi kuvituskuvia valokuvatessani. Sillä sain häivytettyä farmaseutin työskentelyä kuvatessani häiritsevät tuotemerkit pois taustalta. Pitkää suljinaikaa hyödynsin kuvatessani tiloja, joihin halusin viitteen ihmisestä ilman hänen tunnistamistaan. Käytin pitkää suljinaikaa ja pyysin mallia kävelemään tilan ohi, jolloin kuvassa näkyy liikettä.

Valon suunnalla voi vaikuttaa valokuvan tunnelmaan. Myötävalo antaa lattean, tasaisen ja joissakin tilanteissa imartelevan valon, häivyttäessään pieniä virheitä. Kuitenkin myötävalo korostaa usein värejä. Henkilökuvauksessa myötävalo on hankala, koska se saa kuvattavat siristelemään silmiään. Sivuvallolla kuvaan voi hakea draamaa ja mystiikkaa, kun osa kuva-alasta jää varjoon ja jättää tilaa mielikuvitukselle. Kolmiulotteisuus korostuu sivuvallolla kuvatessa. Vasta-valolla voidaan kuvata siluetteja ja korostaa kohteen muotoa. (Stoppee 2009, 20.)

Valolla on ominaisuus korostaa tai häivyttää tekstuureja. Pehmeällä valolla saa aikaan imartelevia henkilökuvia, valon häivyttäessä ihon epätasaisuuksia. Kovalla valolla tekstuurit tulevat esiin voimakkaiden varjojen ansiosta. (Stoppee 2009, 32.)

2.1 Värilämpötila

Ihmisen silmällä on ihmeellinen kyky kompensoida värilämpötiloista johtuvia sävyeroja ja nähdä eri kohteet samanvärisinä kaikissa valaistusoloissa, vaikka todellisuudessa valon väri vaihtelee (Hedgecoe 2010, 134). Aivot kertovat meille, että lumi on valkoista ja taivas on sininen. Silmä tottuu nopeasti hehkulampun oranssiin hehkuun, niin että se näyttää pian jokseenkin valkoiselta. Kamera ei kuitenkaan pysty tulkitsemaan näitä värieroja samalla tavalla, vaan kuvan väritys saatetaan kohdilleen säätämällä kameraan sopiva valkotasapaino. (Freeman 2005, 18.)

Värilämpötila ilmaistaan kelvineinä, joka on termodynamiikassa käytetty lämpötilan yksikkö. Neutraali eli valkoinen väri vastaa valokuvauksessa kesäisen keskipäivän auringon värilämpötilaa, joka on 5400-5500 K. Tätä matalammat arvot ovat oranssimpia ja suuremmat sinisempiä. Esimerkiksi hehkulampun värilämpötila on noin 2800 K, minkä kamera tallentaa oranssina. (Freeman 2005, 18.) Taulukossa 1 on kerrottu yleisimmät värilämpötilat kelvineinä.

TAULUKKO 1. Värilämpötila-asteikko (Stoppee 2009, 18)

K	Luonnonlähde	Keinolähde
10 000	sininen taivas	
7500	varjo sinisen taivaan alla	
7000	varjo osittain pilvisen taivaan alla	
6500	päivänvalo, syvä varjo	
6000	pilvinen taivas	sähkösalama
5500	normaali keskipäivän auringonvalo	salamavalolamppu
5000		
4500	iltapäiväaurinko	päivänvalo loistelamppu
4000		lämmän valo loistelamppu
3500	varhainen aamu/ilta-aurinko	ylijännitelamppu
3000	auringonlasku	foto-/studiohehkulamppu
2500		tavallinen volframi
1930		kynttilänvalo

2.2 Valkotasapaino

Digitaalikameran vakio-ominaisuus on kyky säätää valkotasapaino automaattisesti vastaamaan neutraalia. Digitaalikameroissa on yhdysrakenteinen, automaattinen valkotasapainojärjestelmä, joka mittaa ja säätää kohteesta heijastuvan valon avulla valkotasapainon. (Hedgecoe 2010, 138.) Valon väri vaihtelee huomattavasti, vaikka silmät ja aivot tulkitsevat valon värin neutraaliksi. Keskipäivän valo värittää varjot sinertäviksi ja auringonlasku puolestaan värjää kaiken punertavaksi. Kameran valkotasapainoa säätämällä saadaan halutunlainen lopputulos. (Freeman 2005, 28.)

Näkemykseni mukaan kameran automaattinen valkotasapaino -asetus toimii hyvin. Joskus kuitenkin tulee vastaan sellaisia tilanteita, joissa käsiasetus voi olla paikallaan halutunlaisen lopputuloksen saavuttamiseksi. Sekavalaistus vaikeuttaa valkotasapainon säätöä, eikä se aina osu automaattisäädöllä kohdille. Sekavalaistuksella tarkoitan esimerkiksi sisätilaa, joka on valaistu hehkulampuin ja ikkunasta tulvii päivänvaloa. Kuvaan voi syntyä epämiellyttävä tunkkainen oranssi sävy, jos kamera valitsee valkotasapainon päivänvalon mukaan. Produktion aikana sain huomata, että toinen haastava tilanne on henkilökuvaus tilassa, jossa on loisteputkivalaistus. Valokuvasin kuvituskuvia vastaavanlaisissa olosuhteissa ja valaisun järjesteleminen oli hankalaa. Nähdäkseni koko tila olisi täytynyt valaista hyvin, mutta minulla oli tuolloin käytettävissäni vain yksi studiosalama. Päädyin sellaiseen ratkaisuun, että valaisin mallin ja käsittelin taustan jälkikäteen miellyttävämmän väriseksi. Käsittelen aihetta tarkemmin kappaleessa Problematiikkaa kuvatessa terveydenhuollon tiloissa.

Kokemukseni mukaan auringonlaskun aikaan otetuissa kuvissa ilmenee hyvin kameran automaattisäädön puutteet. Nähdäkseni automaattisäätö heikentää usein auringonlaskun lämmintä kajoa neutralisoiden sitä liikaa, jolloin käsiasäädöllä voi vahvistaa auringonlaskun oranssia hehkua. Ilta-auringon lämmintä sävyä on vahvistettu kuvassa 1 säätämällä valkotasapaino lähelle päivänvalon arvoa. Kuvassa 2 on asetettu automaattisesti valkotasapaino, mikä neutralisoi valon lämpöä. Valitsin kyseiset valokuvat tutkielmaan, koska ne ilmentävät hyvin

väriämpötilasäädön vaikutuksia kuvan yleissävyyteen ja valokuvaajan tekemien ratkaisujen merkitystä. Valokuvissa on selkeästi eri tunnelma ja se on saatu aikaan yhdellä tärkeällä säädöllä. Punnitsin produktion aikana paljon valkotasapainon säätämistä ja sitä, kuinka paljon kuvissa saa olla lämpöä. On hyvä muistaa, että RAW-kuvia kuvatessa valkotasapainon voi kuitenkin määrittellä vielä jälkituotannossa halutunlaiseksi (Hedgecoe 2010, 28).

KUVA 1. Iltarusko näkyy oranssina ja lämpimänä yleissävynä kuvassa, jonka väriämpötila on säädetty lähelle päivänvalon väriämpötilaa 5400 kelviniä.

KUVA 2. Iltarusko, joka ei tallennu kuvaan, koska sen värilämpötila on säädetty vastaamaan kuvaushetken värilämpötilaa, joka on noin 3600 kelviniä.

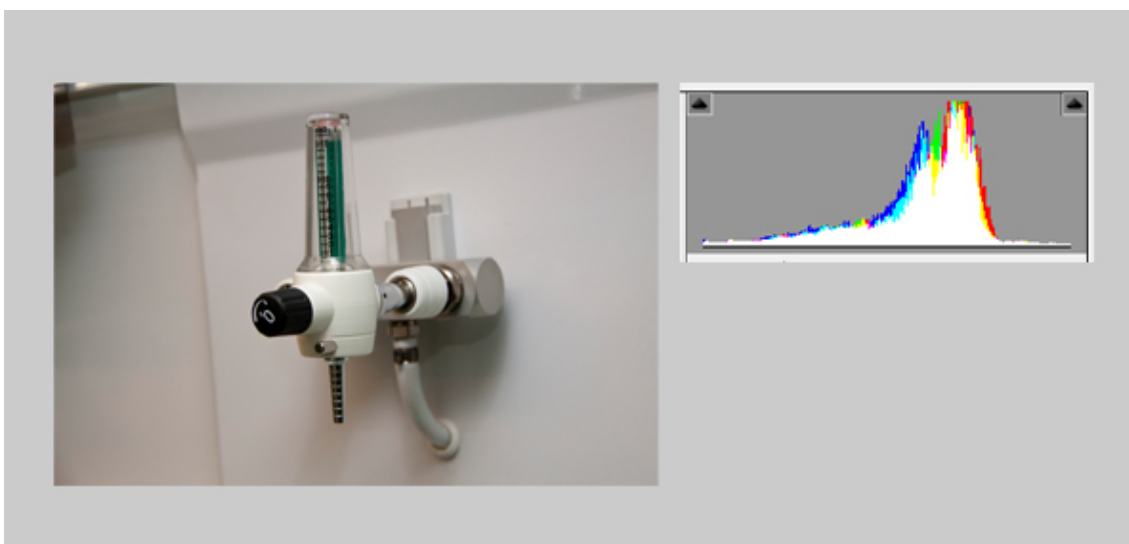
Salamanvalo vastaa värilämpötilaltaan auringonvaloa ja on näin ollen sinertävää sävyltään (Freeman 2005, 28). Kokemukseni mukaan salamavallo toimii hyvin ulkona kuvatessa, mutta sisällä joutuu hakemaan tasapainoa salaman antaman ja vallitsevan valon värin välille. Nähdäkseni salamalla valaisu sisätiloissa on haasteellista, sillä oikean tasapainon löytäminen vallitsevan valon ja salaman välille vaatii harjoittelua ja näkemystä. Kuvaajan harkittavaksi jää valaistaanko koko tila salamalla vai hyödynnetäänkö vallitsevaa valoa. Produktion aikana käytin menetelmää, jossa hyödynsin vallitsevaa valoa, mutta lisäsin siihen pientä tarkkuutta salamavalolla.

2.3 Histogrammi valotuksen tarkistamiseen

Histogrammi on oivallinen valokuvaajan apuväline valaistuksen tarkistamiseen. Kokemukseni on osoittanut sen hyödylliseksi työkaluksi etenkin häämuotokuvauksessa keskipäivän kirkkaassa auringonvalossa, jolloin kameran näytön kuvaan ei voi luottaa valaistuksen tarkistuksessa. Valkoisen ja mustan värin kont-

rasti on suuri häävalokuvissa, jolloin vaarana on valkoisen puhki palaminen tai mustan pään meneminen tukkoon. Histogrammista voi tarkistaa luotettavasti että kuva on oikein valottunut eikä kuvainformaatiota ole menetetty. Kuvituskuvia valokuvatessa käytin samaa menetelmää kuvien valaisun tarkistamiseen kuvaushetkellä.

Yleisesti ottaen hyvin valaistun kuvan histogrammissa käyrä on tasaisesti jakautunut koko alueelle kuitenkin niin, ettei se ole kiinni kummassakaan päässä taukkoa (Freeman 2005, 24). Valitsin esimerkiksi produktion aikana kuvaamani kuvan, jonka histogrammi on lähellä Freemanin (2009) määrittelemää onnistuneen valokuvan histogrammia. Kuvassa 3 voi nähdä, että kuvan valotus on onnistunut, koska histogrammin käyrä täyttää suurimman osan vaaka-akselista, mutta ei vastaa oikeaa tai vasenta päätä. Freeman toteaa, että hyvässä perusvalotuksessa käyrän huippu on lähellä keskikohtaa, mikä tarkoittaa kuvan keskisävyjä (Freeman 2005, 24).

KUVA 3. Histogrammi kuvaa vasemmanpuoleisen valokuvan valaistusta.

2.4 Salaman käyttö

Kokemukseni mukaan monissa tilanteissa vallitsevalla valolla kuvaaminen onnistuu hyvin. Nähdäkseni ulkona päivänvalossa kuvaamiseen riittää varjoisan paikan hakeminen tai heijastimen käyttö varjojen tasoittamiseen. Heijastinta voidaan käyttää useissa tilanteissa korvaamaan salama heijastamalla aurin-
gonvaloa kohteeseen.

Kokemukseni on osoittanut, että salamaa on käytetty silloin hyvin, kun kuvasta ei näe salamavaloa ja valaistus näyttää luonnolliselta. Tähän on monta eri keinoa. Hämärissä tiloissa voidaan käyttää pitkää valotusaikaa ja nopeaa salamavälähdystä hyödyksi, jotta saadaan valaistua myös taustaa, mutta kohde pysymään terävänä (Hedgecoe 2010, 170). Täyttösalamamman voimakkuutta sää-
tämällä voi vaikuttaa valaistuksen luonnollisuuteen (Freeman 2005, 125).

Produktion myötä valaisu on alkanut kiinnostamaan enemmänkin ja etenkin salamavalon käyttö kuvissa. Käytin produktion aikana lähes kaikissa kuvissa salamavaloa. Käyttämäni menetelmä oli haastava ja siinä oli monia mahdollisuuksia epäonnistua. Valitsin esimerkiksi käyttämästäni kuvausmenetelmästä onnistuneen otoksen, missä salamavaloa mukautuu vallitsevaan valoon. Olen valaisut kuvan 4 mittaamalla vallitsevan valon kameralla ja säätämällä sen jälkeen yhden studiosalamaman sopivalle teholle, niin että se ei häiritse kuvassa. Salama oli aseteltu poispäin malleista ja se heijastettiin valkoisen läpiammuttavan saateenvarjon sekä seinien kautta koko tilaan tuomaan miellyttävän ja raikkaan yleisvalon. Tässä kuvassa haasteeksi muodostui tilan ja mallien valaiseminen riittävästi, ilman valkoisen takin puhki palamista.

KUVA 4. Kuva on valaistu studiosalamalla, johon on kiinnitetty valkoinen lämpimämmä sateenvarjo.

2.5 Loisteputki- ja sekavalaistus

Useissa sisätiloissa vallitsee sekavalaistus. Katossa voi olla vihertävää valoa antavat loisteputkivalot, ikkunasta tulvii sinertävää päivänvaloa ja näiden lisäksi tilassa voi olla vielä oranssihehkuisia hehkulamppuja. Silmä tottuu yleensä sekavalaistukseen hyvin ja näkee valkoisen edelleen valkoisena, mutta kamera ei pysty kompensoimaan sävyeroja. Kamerasta on valittava tilanteeseen parhaiten sopiva valkotasapaino. Valokuvaajalle tällaisen tilan valaisu on haaste (Freeman 2005, 112.)

Loisteputkivalaistus aiheuttaa valokuviiin ikävän vihertävän värisävyn. Joissakin tilanteissa loisteputkien antamaa vihertävää kajoa voi käyttää hyödyksi luomaan tietynlaista tunnelmaa valokuvaan. Jälkikäsitellyssä vihreän kajon voi muuttaa helposti sinertäväksi sävyksi jolloin saadaan aikaan melankolinen tunnelma (Freeman 2005, 112.)

Jälkikäsittelyssä valokuvista voidaan korjata sekavalaistuksen aiheuttamia värieroja. Yksi keino, jota käytin produktion aikana, on tehdä korjattavasta alueesta valinta ja säätää Curves-komennolla värisävyä halutunlaiseksi, jonka jälkeen Hue/Saturation-liukusäätimillä voi vielä hienosäätää värisävyä tai -kylläisyyttä (Freeman 2005, 114.) Kuva 5 havainnollistaa loisteputkien antamaa vihreää valoa ja kuinka kuvasta saa raikkaamman säätämällä taustan värejä. Minulla ei ollut mahdollisuutta valaista taustaakin salamalla, minkä vuoksi se on jäänyt vihertäväksi kuvaan.

KUVA 5. Loisteputkivalaistuksen vihertävä sävy näkyy vasemman puoleisessa kuvassa. Oikeanpuoleinen kuva on sävytetty kuvankäsittelyohjelmalla.

2.6 Valaisuanalyysi

Valitsin valaisuanalyysiin produktioni kuvaustilanteita vastaavissa olosuhteissa otetun valokuvan. Analyysin lähtökohtana on valaisun tarkastelu kuvassa 6. Analysoin valon määrää ja salamavalon suhdetta vallitsevaan valoon.

Valokuvassa on useampi eri valonlähde. Ikkunasta tulee päivänvaloa, katossa on todennäköisesti loisteputkivalot ja lisäksi kuva-alan ulkopuolella on kaksi käsisalamaa. Kuvassa on paljon valkoista pintaa. Pöydät seinät, vaatteet ja katto ovat valkoisia ja näin ollen hyvin valoa heijastavia pintoja. Kuvan värilämpötilaerot on saatu hyvin tasoitettua käyttämällä salamaa tasaamaan valon sävyeroja. Kuvassa on miellyttävä raikas sävy ja valkoinen näyttää puhtaalta.

Koko kuva-ala on valaistu melko tasaisesti ja varjoja on vain vähän havaittavissa. Valo ei ole erityisen muotoilevaa. Mallin oikea olkapää on hiukan vaaleampi kuin muu vaatetus, mikä kertoo salaman valaisseen siitä kohti eniten. Malli on saatu erotettua taustasta valaisemalla takaapäin hopeisella sateenvarjolla. Päävalo tulee kameran takaa katon kautta heijastuen läpiammuttavan valkoisen sateenvarjon hajottamana. Valokuvassa on saatu hyvin vahvistettua positiivista viestiä valaisun keinoin. Kuvassa ei ole jyrkkiä kontrasteja tai tummia varjoja vaan se on kauttaaltaan vaalea, mikä tukee positiivisuutta.

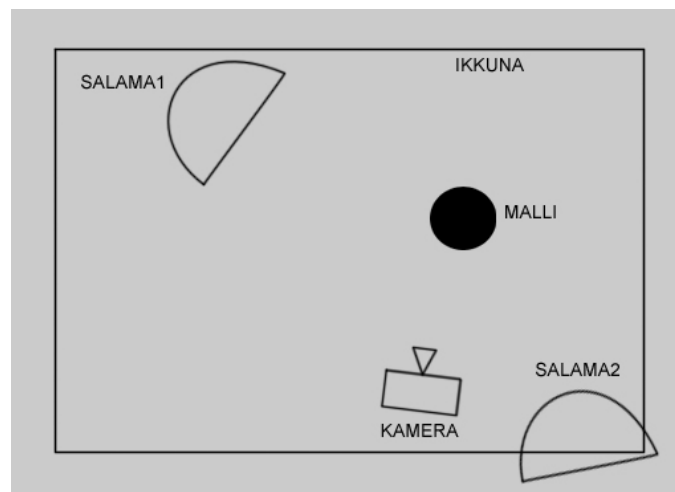
Salaman teho on valittu sen mukaan, että ikkunasta tuleva sininen valon väri on saatu näkymään kuvassa. Vallitsevaa valoa on hyödynnetty koska tila on kauttaaltaan valoisa ja salaman antama valo ei erotu liian selvästi kuvasta. Katse hakeutuu kuvassa etualalle, koska se on valaistu voimakkaasti.

Valkoisen puhki palamiselta on vältytty tässä kuvassa säätämällä salamat riittävän pienelle teholle ja riittävän kauas valkoisista pinnoista. Etualan lasipullot on valaistu voimakkaasti, minkä vuoksi ne eivät erotu selkeästi pöydältä.

KUVA 6. Kuvassa näkyy ikkuna valonlähteenä ja lisäksi on käytetty kahta käsisalamaa (Kuva: Marjo Väisänen)

Analysoitavan kuvan valaisujärjestely on kuvattu kuvassa 7. Kuvasta voi nähdä, että salamat on aseteltu mallin molemmiin puolin, tasaisen valon saamiseksi ja varjojen minimoimiseksi.

KUVA 7. Havainnollistava kuva valaisun järjestelystä

3 ENNEN VALOKUVAUSTA SELVITETTÄVÄÄ

Valokuvaajalle kuuluu tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia, joista kerrotaan tässä kappaleessa tarkemmin. Halusin sivuta aihetta tutkielmassa, koska törmäsin samoihin kysymyksiin production aikana. Mietin omia oikeuksiani kuvaajana. Toistuvat kysymykset olivat: missä saan kuvata ja milloin on syytä pyytää kuvauslupa. Lähestyn aihetta Mäkelän ja Suvannon kirjoittaman artikkelin ja laissa määrättyjen oikeuksien kautta.

3.1 Valokuvaajan oikeudet

Valokuvaajalle kuuluu tiettyjä laissa säädettyjä oikeuksia. Tekijänoikeuslaissa määrätään seuraavaa:

Sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen, olkoonpa se kaunokirjallinen tai selittävä kirjallinen tai suullinen esitys, sävellys- tai näyttämöteos, elokuvateos, valokuvateos tai muu kuvataiteen teos, rakennustaiteen, taidekäsityön tai taideteollisuuden tuote taikka ilmetköönpä se muulla tavalla. (Tekijänoikeuslaki 404/1961 1:1 §.)

Julkisilla paikoilla, joihin kaikilla on vapaa pääsy saa kuvata. Julkisia paikkoja ovat mm. torit, odotusaulat, asemat, urheilutapahtumat ja konsertit. Julkisella paikalla saa kuvata ja kuvat saa julkaista, kunhan kuvat eivät loukkaa kenenkään kunniaa tai aiheuta vahinkoa kuvattavalle (Rikoslaki 39/1889 24: 8 ja 9 §). Kotirauhan piiriin kuuluvilla paikoilla kuvaamiseen tarvitaan aina lupa. Suomen perustuslaissa säädetään kotirauhan turvaamisesta ja yksityiselämän suojasta. Kotirauhan piiriin kuuluvia paikkoja ovat asunnot, loma-asunnot ja muut asumiseen tarkoitettut tilat, porraskäytävät ja pihapiirit. Autot eivät kuulu kotirauhan piiriin, mutta teltat ja asuttavat veneet esimerkiksi kuuluvat. (Rikoslaki 39/1889 24:11 §.)

Mäkelä ja Suvanto ovat koonneet seuraavat pelkistetyt ohjeet valokuvaajalle:

1. Jos mahdollista, kysy aina varmuuden vuoksi sekä kuvaus- että julkaisu- lupa kuvattavilta ja tilan haltijalta.
2. Älä julkaise lupaa kysymättä kenenkään kuvaa mainoksessa tai markkinoimateriaalissa.
3. Älä kuvaa ja varsinkaan älä julkaise kuvaa, jos joku ei halua itseään kuvattavan.
4. Älä kuvaa ja varsinkaan älä julkaise kuvaa, jossa joku on loukkaavassa tilanteessa.
5. Julkisella paikalla saa kuvata ja kuvat julkaista. Jos joku kieltää, niin voit tiedustella syytä.
6. Muista tilatun muotokuvan kuvaajan ja tilaajan erityisoikeudet. Tee aina kirjallinen sopimus.
7. Sopiminen kannattaa aina, helpointa se on tehdä etukäteen. (Mäkelä, Suvanto 2004, 15.)

Ohjeita voisi tiivistää vielä niin, että älä kuvaa sellaisia, jotka eivät halua tulla kuvatuksi. Markkinoimateriaalia kuvatessa kannattaa aina kysyä lupa niin kuvattavilta kuin tilanhaltijalta. Aina ei kuitenkaan ole aikaa tai mahdollisuutta pyytää lupaa kaikilta kuvattavilta ja sellaisten tilaisuuksien varalta on hyvä tuntee omat oikeutensa kuvaajana. (Mäkelä, Suvanto 2004, 10–16.)

3.2 Lapsen valokuvaaminen

Kuvasin produktion aikana lasta neuvolassa ja halusin selvittää lasten valokuvaamiseen liittyvää ohjeistusta. Huomasin, että selviä ohjeita ei ole olemassa jokaista tilannetta varten, vaan jokaisen lapsen kohtaaminen ja kuvaaminen tulee harkita erikseen omana tapauksenaan lapsen kehitystason mukaan. Päädyin ratkaisuun, että lasten valokuvien julkaisemisen suhteen on syytä noudattaa hienotunteisuutta ja omaa harkintakykyä. Harva taho ilmoittaa selviä ikärajoja lapsen valokuvaamisen suhteen, vaan on todettu jokaisen lapsen kehittyvän eritavoin. Päädyin päätelmään, että alaikäisten lasten ollessa kyseessä huoltajan luvan kysyminen kuvaamiseen on aina suotavaa.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsilla on oikeus osallistua itseään koskevien asioiden käsittelyyn, kunhan se on heidän ikänsä ja kehitystasonsa mukaista. Sopimuksen mukaan lapsilla on myös suurempi yksityisyy-

den suoja kuin aikuisilla. Lasten äänen olisi syytä kuulua mediassa, mutta kuitenkin heidän kehitystään haittaamatta tai aiheuttamatta vahinkoa heidän yksityisyyttä kohtaan. (Yleissopimus lapsen oikeuksista, hakupäivä 5.12.2012.)

Journalistiliiton lähtökohtana on, että lapsi ei saa altistua julkisuudelle, josta voi olla haittaa hänelle (Ojala 2011, 31). Erityistä varovaisuutta on syytä noudattaa kuvituskuvien käytössä, mikäli aihe käsittelee lapsen kannalta arkaluontoisia aiheita kuten avioeroa (Ojala 2011, 12).

3.3 Sopimukset

Kuvaajat törmäävät erilaisiin sopimuksiin ja nähdäkseni on hyvä sopia tietyistä seikoista ennen kuvauksia. Tein produktion aikana useamman sopimuksen ja halusin käsitellä aihetta tutkielmassani sekä etsiä tietoa aiheeseen liittyen.

Kuvaajan ja tilaajan olisi syytä sopia ainakin tietyistä seikoista ennen kuvauksia. Sopimusten tarkoitus on turvata valokuvaajan työskentelyä. Sopimuksesta olisi hyvä löytyä ainakin seuraavat seikat: osapuolet, toimeksiannon kuvaus, aikataulu, palkkion suuruus, tekijänoikeuksien siirtyminen, toimitusehdot, sopimusrikkomuksen määrittely, virheellinen toimitus ja sanktiot viivästymisistä. (Sopiminen toimeksiannoista, hakupäivä 15.11.2012.)

Produktion aikana sovin kuvausmallien kanssa seuraavista seikoista: palkkion suuruus, kuvauspäivä, kuvien käyttötarkoitus ja kuvaajan oikeudet. Tapauskohtaisesti voi olla syytä sopia tarkemmin asioista.

4 PROBLEMATIIKKA KUVATTAESSA TERVEYDENHUOLLON TILOISSA

Terveydenhuollon tiloissa valokuvaamiseen liittyviä erityisongelmia ovat valkoiset pinnat ja loisteputki- tai sekavalaistus. Jo produktion aikana kohtasin tiettyjä vaikeuksia valaisunhallinnan suhteen. Terveydenhuollontiloissa kuvaamisen vaikeuksia voi ilmetä myös muissakin kuvauskohteissa. Produktion aikana suurten tilojen valaisu oli haaste ja niitä kuvatessa jouduin tyytymään vallitsevaan valoon. Kuitenkin pienempiä tiloja sain valaistua yksinkertaisella ratkaisulla kauniisti.

4.1 Vallitsevan valon hyödyntäminen ja salamalla valaisu

Kuvaajan valinnaksi jää käyttääkö hän vallitsevaa valoa vai salamavaloa ja missä suhteessa. Harjoittelin produktion aikana tekniikkaa, jossa kohde valaistetaan salamalla unohtamatta vallitsevaa valoa. Produktion aikana valokuvatessani huomasin vallitsevan valon huomioimisen tärkeäksi, minkä jälkeen voi lisätä salamavalon tuomaan terävyyttä ja raikkautta kuvaan.

Salaman käytön taito piilee siinä, että sen saa näyttämään luonnolliselta valaisulta kuvassa. Nähdäkseni ulkona päiväsaikaan kuvatessa pärjää hyvin vallitsevaa valoa käyttäen, muissa tilanteissa salamankäyttö lisävalona on harkinnan arvoista. Vallitsevalla valolla kuvatessa kuvat ovat luonnollisia ja kauniita. Salamalla saa helposti aikaan luonnottoman ja kovan lopputuloksen, minkä vuoksi sen käyttö vaatii harjoittelua. Oikein käytettynä salamalla valaistut kuvat ovat myös kauniita.

Käytin produktiossa tekniikkaa, jossa hyödynsin vallitsevan valon ja lisäsin siihen salamavalon. Tekniikan opin havainnoimalla Marjo Väisäsen työskentelytapoja. Mittasin ensin kameralla vallitsevan valon ja tein kameran säädöt sen mukaan. Tilanteesta riippuen kameran säädöt olivat juuri vallitsevan valon mukaiset tai vähän alivalotetut. Tämän jälkeen lisäsin ensin yhden salamavalon, usein

itseni taakse katon kautta heijastamaan. Hain tällä yleisvaloa koko tilaan. Usein yhdessä huoneessa kuvatessani tämä menetelmä toimi hyvin. Isommissa tiloissa asetin vielä toisen salamavalon valaisemaan taustaa. Rajoituksia tälle menetelmälle kohtasin palolaitoksella, missä kuvasin isoa hallia sisältä. Halli oli hämärä eikä kaksi salamavaloa riittänyt valaisemaan sitä. Ratkaisin valaisuongelman valaisemalla kuvausmallin salamavalolla, missä oli hopeinen sateenvarjo. Tilanne olisi vaatinut vielä pitempää valotusaikaa, jotta taustan olisi saanut näkyviin kuvaan.

Salamavaloa voi pehmentää hajottimilla, joilla valon saa tasaisesti leviämään tilaan, näin välttyään teräviltä varjoilta. Salaman asettelulla on myös suuri merkitys. Liian voimakkaan salaman tehoa voi pienentää viemällä sen kauemmaksi kohteesta (Stoppee 2009, 138).

4.2 Sekavalaisun ongelmat

Useissa sisätiloissa vallitsee sekavalaistus ja usein vieläpä loisteputkivalaistus. Kuvien kannalta loisteputkivalaistuksen vihertävä sävy ei yleensä ole toivottu lopputulos. Produktiota varten kuvaamiini kuviin halusin raikkautta ja puhtaita sävyjä. Salamalla valaisemalla onnistuin häivyttämään valojen sävyeroja kuvista. Pienehkö tila on suhteellisen helppo valaista kokonaan salamalla niin, että loisteputkien väriä ei tule kuvaan näkyviin. Isoissa tiloissa on usein tyydyttävä valaisemaan pelkkä kohde salamalla ja tausta vallitsevalla valolla, jolloin jälkitöissä saadaan aikaan tyydyttävä lopputulos säätämällä erikseen taustan ja kohteen sävyt kohdilleen ja liittämällä ne yhteen kuvanmuokkausohjelmassa.

Lähdin produktiossa liikkeelle siitä, että valaistus toimii jo kuvauspaikalla ja väriämpötila säädetään siellä kohdilleen. Kuitenkin kaikissa tilanteissa se ei onnistunut ja tässä esimerkissä kerron miten ratkaisin ongelman. Kuvissa 8, 9 ja 10 voi havaita loisteputkivalojen aiheuttaman ongelman isoissa tiloissa kuvatessa. Malli on valaistu salamavalolla ja tausta vallitsevalla valolla. Kuvassa 8 tausta on saanut hyvinkin sinertävän sävyn, mikä yrittää häivyttää vihreää kajoa loisteputkivalaisusta. Kuvassa väriämpötila on 3800 kelviniä ja se saa näyttämään

salamalla valaistun mallin ihonsävyn kylmältä. Kuvassa 9, jonka väriämpötila on säädetty salamavalon mukaan, mallin ihonsävy on miellyttävämmän sävyinen, mutta tausta on vihertävä. Kuvaan 10 on yhdistetty kaksi kuvaa, jotta on saatu miellyttävän sävyinen ja raikas lopputulos. Tausta ja malli on sävytetty erikseen ja yhdistetty Adobe Photoshopissa yhdeksi kuvaksi.

KUVA 8. Kuvan väriämpötila on 3800 kelviniä, mikä luo mallin iholle kylmän sävyn.

KUVA 9. Kuvan väriämpötila on asetettu vastaamaan päivänvaloa 5500 kelviniä. Taustalle jää vihertävä sävy loisteputkivalaisusta, mutta ihonväri on miellyttävä.

KUVA 10. Kuvaan on käsitelty erikseen tausta ja malli. Tämän jälkeen ne on yhdistetty Adobe Photoshopissa yhdeksi kuvaksi.

4.3 Käsialama vai ulkoinen salama

Olen valokuvannut paljon käyttäen kameraan kiinnitettyä käsialamaa. Produktion aikana kuvasin ensimmäisessä kuvauskohteessa myös käsialamalla ja muissa kohteissa studiosalamavalvoja käyttäen. Kokemukseni mukaan käsialaman käyttö tuntui raskaalta verrattuna studiosalamaan. Studiosalaman etu kuvauskohteessa on se, että sen voi unohtaa kun se on kerran säädetty kohdalleen. Näin ollen kuvaaja voi keskittyä paremmin itse kuvaukseen. Käsialamaa joutuu säätämään astuessaan askeleen tai pari ja kääntäessään kameran vaakakuvauksesta pystyasentoon. Omalla kohdalla huomasin sen häiritsevän keskittymistäni itse kuvaukseen. Tarkoitan tässä käsialaman käyttöä kameraan kiinnitettynä.

Usein kuvaustilanteet ovat nopeita, jolloin ei ole mahdollista pystyttää salamasettiä. Tällöin on hyvä osata hyödyntää vallitsevaa valoa ja korkeintaan käsialamaa voi käyttää lisävalonlähteenä. Käsialaman käytön kanssa on oltava varovainen, sillä se näkyy helposti kuvassa luonnottomana ja kovana valona aiheuttaen varjoja taustaan. Käsialama oikein käytettynä voi olla kuvaajan pe-

lastus hämärässä tilassa. Totesin produktion aikana, että käsisalamaa on paras käyttää heijastaen se seinän tai katon kautta kohteeseen, näin valo pehmenee ja antaa miellyttävämpää valoa.

Produktion aikana valokuvatessa huomasin käsisalamaman käytöllä olevan tiettyjä rajoituksia ulkoisiin salamavaloihin verrattuna. Käsisalamaman valon määrän hallitseminen on haastavaa. Käytän usein käsisalamaa katon tai seinän kautta heijastaen. Valkoiset pinnat ovat parhaimpia heijastukseen, usein katto onkin valkoinen ja sitä kautta saa hyvän yleisvalon pienehköön tilaan. Oikein mattapintainen tai tumma pinta ei heijasta valoa kovin hyvin. Kuva 11 on valaistu käsisalamalla heijastaen seinän kautta ja ongelmaksi kuvassa muodostuvat varjot verhoissa ja seinässä sekä se, että etualalla olevat henkilöt ovat voimakkaammin valaistu kuin kuvan oikeassa reunassa istuva henkilö. Ongelman olisi voinut ratkaista käyttämällä studiosalamaa valaisuun.

KUVA 11. Kuva on valaistu kamerassa kiinni olevalla käsisalamalla katon kautta heijastaen.

Isoissa tiloissa ongelmaksi muodostuu se, että heijastettavaa pintaa ei välttämättä ole tarpeeksi lähellä. Sellaisessa tilanteessa käsisalamaman käyttö vaatii huolellisuutta ja tarkkuutta. Itse käyttäisin tilanteessa salamaan kiinnitettävää hajotinta, jolla valo pehmenee ja pitkäkööä valotusaikaa taustan esiintuomiseen.

Kuvatessani huomasin, että aina kun on mahdollisuus, niin ulkoisia salamavalon ja kannattaa käyttää. Kun salamat on kerran säätänyt tilanteeseen sopivaksi kuvaaja voi keskittyä vapaammin rajauksiin ja kuvattavien ohjaamiseen. Käsialamaa voi joutua säätämään ja korjaamaan aina rajausta muutettaessa tai siirryttäessä eri kohtaan. Kuvaaja joutuu keskittymään muutenkin moneen asiaan yhtä aikaa ja valaisun korjaaminen ja miettiminen joka kuvan kohdalla kuormittaa turhaa. Monet hyvät kuvat menevät hukkaan käsialaman välähtäessä liian kirkkaasti aiheuttaen haamuja kuvaan.

4.4 Tilojen asettamat erityishaasteet

Terveystilojen erityispiirteet ovat valkoiset pinnat ja valkoinen vaatetus. Haasteellista kuvituskuvaamisessa oli saada kuvat näyttämään raikkailta ilman puhki palamista. Terveystiloissa vallitsi sekavalaisuus, mikä on vallitseva valo useissa muissakin kohteissa.

Terveystiloissa kuvaamisen erityisongelma oli puhki palamisen riski, suurten pintojen ja vaatekappaleiden ollessa pääosin valkoisia. Kokemukseni mukaan kuvattaessa valkoisia pintoja on oltava erityisen tarkka, että ne eivät pala puhki. Tarkistin valaisun kameran histogrammista kuvausten aikana. Näin pystyin kontrolloimaan valkoisen pinnan värejä ja tarkistamaan, ettei väriinformaatiota ole menetetty.

Valitsin kuvan 12 esimerkiksi terveystiloista. Kuvassa näkyy valkoisia pintoja taustalla ja farmaseutin pukeutumisessa. Valaisin kuvan vasemmalta puoleni studiosalamalla ja kuvan taustalle oikeaan reunaan asetin toisen studiosalamalla. Vaikeudeksi muodostui taustalla oleva salama, joka on liian lähellä kaapistoa. Oikean reunan kaapitot näyttivät alkuperäisessä kuvassa vaaleammilta verrattuna vasempaan reunaan. Korjasin eron kuvankäsittelyssä kuvaan 12. Vaatekappaleiden sävy toimii hyvin näyttäessään valkoiselta. Kuva on raiakas, kun myös tausta on valaistu.

KUVA 12. Kuvan tausta on valaistu erikseen, jotta valkoiset pinnat näyttäisivät valkoisilta.

Kuvausten aikana koin valkoisten pintojen kuvaamisen haastavaksi. Halusin valkoisen näyttävän raikkaalta, mutta ilman puhki palamista. Kameran säätöjen ja salamavalojen sopivan tasapainon löydyttyä se onnistui.

4.5 Riittävä kuvauskalusto

Kuvasin production kuvat Canonin 50D-kameralla. Objektiiveina toimivat Canon EF-S 18–200 mm f/3.5–5.6 IS ja Canon EF 50 mm f/1.8 II. Salamana oli kaksi Elinchromin D-Lite 200 -studiosalamaa sekä hopeinen ja valkoinen sateenvarjo. Kuvauskalusto oli riittävä laadukkaiden kuvien ottamiseen. Joitakin rajoituksia kuitenkin tuli vastaan, joissa olisi ollut apua valovoimaisemmasta optiikasta ja teknisesti paremmasta kamerasta.

Ongelmallisimmaksi koin hämärissä paikoissa kuvaamisen, kun zoom-objektiivin valovoima ei riittänyt ja salama jäi siksi häiritsevästi kuvaan näkyviin. Kiinteäpolttovälisellä objektiivilla pystyin kuvaamaan hämärämmässä, mutta siinä rajoitti normaali polttoväli. Valoisissa ja pienehköissä tiloissa ei valaisu tuottanut juurikaan ongelmia ja kalusto oli riittävä. Kalliimmassa kameran runkossa olisi mahdollisuus nostaa iso arvo suuremmaksi, kuin 50D:ssä, jolloin hämärässä kuvaaminen helpottuisi.

Osassa produktiota varten kuvaamissani kuvissa on havaittavissa jonkin verran pehmeyttä suurennettaessa ne 100-prosenttiseksi, johtuen zoom-objektiivin laadusta. Jotkut kuvista eivät siis ole täysin teräviä mistään kohdasta, mikä olisi korjattavissa laadukkaammalla objektiivilla. Pientä epäterävyyttä tuskin huomaa, eikä se häiritse kuvien käyttötarkoituksessa. Mikäli kuvista haluttaisiin suuria mainosjulisteita, niin siinä vaiheessa epäterävyyden voisi havaita.

Riittävän kuvauskaluston vaatimukset riippuvat paljon kuvaustilanteista. Huomasin, että hyvällä valaisulla voi korvata puutteita kamerassa tai objektiivissa. Koen, että hyvä valaisu on tärkeintä kuvissa. Objektiivin tärkeimmäksi ominaisuudeksi nousi valovoimaisuus ja heti seuraavana terävä piirto. Canon 50D-kamera on palvellut hyvin niin produktiossa kuin aiemminkin valokuvatessani.

5 POHDINTA

Valitsin tutkielman ja produktion aiheen oman kiinnostuksen mukaan. Halusin syventää prosessin aikana omaa ammatillista osaamistani valokuvauksessa ja valaisussa. Valokuvasin produktion aikana kuvituskuvaa sekä terveydenhuollon tiloista että henkilökunnasta ja halusin etsiä ratkaisuja kohtaamiini ongelmiin valaisun suhteen.

Suurimmat vaikeudet olivat saada kuvat näyttämään luonnollisilta, ikään kuin niitä ei olisi valaistu salamalla. Halusin hyödyntää vallitsevaa valoa, kuitenkin niin, että valonlähteiden sävyerot eivät näy kuvissa ja valkoinen näyttää puhtaan valkoiselta ilman puhki palamista. Siksi valonhallinta, väriämpötilan ja valkotasapainon tunteminen ovat tärkeitä ja pohdin niitä tutkielmassani.

Käytin produktion aikana studiosalamaa hyödyntävää menetelmää ensimmäistä kertaa miljöökuvauksessa. Menetelmä tuli tutuksi produktion edetessä ja tutkielman aikana sain vielä pohdittua asiaa teoreettiselta kannalta. Huomasin, että menetelmän omaksuminen vie aikaa ja sitä täytyy harjoitella enemmän. Koen kuitenkin oppineeni käyttämään menetelmää hyvin alkuvaikeuksien jälkeen.

Hain tutkielmassa vastausta valaisunhallintaan terveydenhuollon tiloissa kuvaessa, mutta menetelmiä voi myös soveltaa muihin tiloihin. Löysin erilaisia ratkaisuja valaisulle. Tärkein ratkaisu oli kahden salamavalon oikeanlainen käyttäminen kuvauspaikalla ja tarvittaessa kuvien viimeistely kuvankäsittelyohjelmalla.

Itse tekniikasta suurin oivallukseni oli, että salamavaloa ei kannata laittaa liian isolle teholle ja kameraan on hyvä säätää ensin valaisu. Tällä menetelmällä kuviin saa hyödynnettyä vallitsevan valon ja salamavalon ikään kuin sulautuu kauniisti kuviin. Toinen oivallus koski valon hajottimia. Salamavalon pehmeyteen voi vaikuttaa merkittävästi käyttämällä erilaisia hajottimia. Valkoisella sateenvarjolla

saa pehmeää valoa ja hopeisella hiukan kovempaa valoa. Hammaslääkärissä kuvatessani halusin kovempaa valoa, joten otin siellä käyttöön hopeisen saatevarjon. Menetelmän pääperiaatteet oivallettua sitä on helppo soveltaa eri tilanteisiin sopivaksi.

Sekavalaisun aiheuttamat ongelmat kuvissa korjaantuvat ikään kuin itsestään käyttämälläni kuvausmenetelmällä. Salamavalo antaa sen verran valoa koko tilaan, että muun valaistuksen näkyvyys valokuvassa vähenee. Tarkoitan tällä sitä, että salamavalo on kuvassa kuitenkin voimakkain valonlähde, joka tasoittaa muiden valonlähteiden sävyeroja. Pienissä tiloissa menetelmä toimi hyvin. Suurissa tiloissa valaisun korjaamisen tein jälkikäteen, koska valaisukalustoni ei riittänyt isojen tilojen valaisuun kauttaaltaan. Olisi mielenkiintoista hakea ratkaisua suurten tilojen valaisemiseen pienen budjetin kalustolla.

Menetelmänäni oli tutkia yhden oululaisen kuvaajan työskentelytapoja ja valaisuratkaisuja. Kattavamman ja monipuolisemman lopputuloksen olisi saanut tarkkailemalla useamman eri kuvaajan työskentelymenetelmiä. Kaikki kuvaajat kuitenkin käyttävät omia valaisuratkaisujaan ja harvoin löytyy kahta täysin samanlaista ratkaisua.

Sivusin tutkielmassani riittävän kuvauskaluston vaatimuksia, sopimusten tekoa, kuvaajan oikeuksia ja lapsen valokuvaamiseen liittyviä ohjeistuksia, koska törmäsin samoihin kysymyksiin tehdessäni produktiota. Harkitsin pitkään aiheiden sisällyttämistä tähän tutkielmaan, koska ne eivät käsittele itse valaisuongelmaa. Päätin kuitenkin sisällyttää ne tutkielmaan, koska aiheet kiinnostivat itseäni ja uskon niiden kiinnostavan myös lukijaa. Sivuamieni aiheiden pohtimisessa olisi ainesta toiseen opinnäytetyöhön sillä tässä oli vasta pintaraapaisu valokuvaajalle tärkeistä aiheista.

Produktion ja tutkielman toteuttaminen yksin oli hyvä ajatus. Olen päässyt keilemaan omia rajojani ja itsevarmuuteni on kasvanut selvitessäni esteistä. Opinnäytetyöni onnistui käytössä olleiden resurssien puitteissa hyvin. Olen tyytyväinen työn tulokseen. Olen saanut hakemaani oppia prosessin aikana ja

huomannut kehittyneeni valokuvaamisessa. Tein produktion tilaajalle, mikä loi sopivasti paineita työn suorittamiseen parhaimmalla mahdollisella tavalla. Tilaajaltani saaman palautteen mukaan kuvat olivat onnistuneita.

Olisin halunnut perehtyä valaisuun vielä syvemmin ja koen, että aiheessa riittäisi pohdittavaa vielä tätä tutkielmaa laajemmin. Aihe on äärettömän mielenkiintoinen ja aion jatkaa sen tutkimista sekä tulosten soveltamista. Valaisunhallinnassa on vielä paljon opittavaa ja pohdittavaa. Kuten valkoisen pinnan muotojen kuvaaminen vaatisi vielä jatkotutkimusta. Aiheen tutkimista voisi jatkaa myös pohtimalla terveysaiheisen valokuvan olemusta ja käyttötarkoituksia. Aiheesta riittäisi pohdittavaa vielä useaan tutkielmaan.

LÄHTEET

Hedgecoe, John 2010. Valokuvaajan suuri käsikirja. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.

Freeman, Michael 2005. Digikuvaajan valaisunhallinta. Jyväskylä: Docendo Finland Oy.

Mäkelä, Sakari & Suvanto, Timo 2004. Ketä ja missä saa kuvata? Hakupäivä 31.10.2012, <http://www.nikkemedia.fi/ivailu/sivut_ex/fotopykalat.pdf>.

Ojala, Ulla 2011. Opas lasten haastatteliijoille ja kuvaajille. Hakupäivä 1.11.2012, <http://www.lskl.fi/files/608/Opas_lasten_haastatteliijoille_ja_kuvaajille.pdf>.

Sopiminen toimeksiannoista ei vl. Hakupäivä 15.11.2012, <<http://www.valokuvaajaksi.fi/valokuvaajan-tyo/tyon-hinnoittelu-laskuri>>.

Stoppee, Brian & Stoppee, Janet. 2009. Stoppees' Guide to Photography & Light What Digital Photographers, Illustrators and Creative Professionals Must Know. United States of America: Focal Press.

Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404.

Rikoslaki 19.12.1889/39.

Yleissopimus lapsen oikeuksista. Hakupäivä 5.12.2012, <http://www.unicef.fi/files/unicef/pdf/Lasten_oik_sopimus.pdf>.